

دانستنی‌های مالیاتی (قسمت هجدهم)

ترتیبات اجرایی استقرار نظام یکپارچه اطلاعات مالیاتی

(برگرفته از تبصره (۵) ماده (۱۶۹) قانون مالیات‌های مستقیم)

به گزارش رسانه مالیاتی ایران، مطالعات و بررسی‌های صورت گرفته در کشورهای مختلف جهان حکایت از این امر مسلم دارد که رابطه مستقیم و تنگاتنگی میان رضایت‌مندی و جلب اعتماد مودیان از یکسو و تمکین مالیاتی از سوی دیگر وجود دارد. این موضوع در کشور ما نیز مصداق داشته، به همین سبب از آغاز شکل‌گیری سازمان امور مالیاتی کشور، مؤدی مداری و جلب اعتماد و رضایت‌مندی آنان یکی از مهم‌ترین و اساسی‌ترین طرح‌ها و برنامه‌های این سازمان بوده است. زیرا متولیان و دست‌اندرکاران سازمان مذکور به‌خوبی به این موضوع واقفند که هر چه مودیان رضایت‌مندی بیشتری از نظام مالیاتی داشته باشند به همان نسبت تمکین مالیاتی افزایش و در مقابل هزینه وصول مالیات کاهش خواهد یافت این امر در نهایت به افزایش درآمدهای مالیاتی منتج می‌گردد.

صاحب‌نظران و کارشناسان معتقدند که برای افزایش سهم درآمدهای مالیاتی در وهله نخست می‌بایست درجه اعتماد و رضایت‌مندی مودیان افزایش یابد گفتنی است تحقق این امر فقط در گرو تشخیص دقیق درآمد مشمول مالیات و تعیین مالیات حقه امکان‌پذیر بوده، که لازمه آن داشتن اطلاعات دقیق از فعالیت‌های مودیان و اسناد و مدارک آنان می‌باشد.

نظر به اینکه سازمان امور مالیاتی همواره تلاش داشته است که در جهت رضایت‌مندی مؤدیان و تحقق عدالت مالیاتی گام‌های بلندی را بردارد از این رو قانون‌گذار در اصلاحیه اخیر قانون مالیات‌ها مصوب ۹۴/۴/۳۱ برای پایگاه جامع اطلاعات مالیاتی مؤدیان جایگاه ویژه‌ای را قائل شده به طوری که چندین ماده از قانون مالیات‌ها را به این موضوع اختصاص داده است که نمونه بارز آن ماده (۱۶۹) مکرر می‌باشد که در ذیل به صدر آن اشاره می‌شود.

به‌منظور شفافیت فعالیت‌های اقتصادی و استقرار نظام یکپارچه اطلاعات مالیاتی، پایگاه اطلاعات هویتی، عملکردی و دارایی مؤدیان مالیاتی شامل مواردی نظیر اطلاعات مالی، پولی و اعتباری، معاملاتی، سرمایه‌ای و ملکی اشخاص حقیقی و حقوقی در سازمان امور مالیاتی کشور ایجاد می‌شود. وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، شهرداری‌ها، مؤسسات وابسته به دولت و شهرداری‌ها، مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری، سازمان ثبت‌اسناد و املاک کشور و سایر اشخاص حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی که اطلاعات موردنیاز پایگاه فوق را در اختیار دارند و یا به نحوی موجبات تحصیل درآمد

و دارایی برای اشخاص را فراهم می‌آورند، موظفانند اطلاعات مذکور را در اختیار سازمان امور مالیاتی کشور قرار دهند.

با عنایت به اهمیت استقرار نظام یکپارچه اطلاعات مالیاتی در ادامه برای تشریح بیشتر موضوع به اهم نکات آیین‌نامه اجرایی تبصره (۵) ماده (۱۶۹) مکرر اشاره می‌شود.

اشخاص دارنده اطلاعات

کلیه وزارتخانه‌ها، شرکت‌های دولتی، مؤسسات دولتی، شهرداری‌ها، مؤسسات وابسته به دولت و شهرداری‌ها، مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، بیمه مرکزی و سایر شرکت‌های بیمه، بانک مرکزی، بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و سایر اشخاص حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی که اطلاعات موردنیاز پایگاه اطلاعات را در اختیار دارند و یا به نحوی موجبات تحصیل درآمد و دارایی برای اشخاص را فراهم می‌آورند و نیز کلیه اشخاص و مراجعی که در جریان عملیات مربوط به مالکیت، نگهداری، انتقالات، خدمات بیمه‌ای و معاملات دارایی‌ها، اموال و املاک و همچنین نقل و انتقال آن‌ها می‌باشند. سایر اشخاص موضوع این بند به تشخیص سازمان می‌باشد.

همچنین کلیه نهادهای بازار متشکل پولی و بازار غیرمتشکل پولی و نیز کلیه نهادهای مالی بازار سرمایه در چارچوب قوانین و مقررات مربوطه از مصادیق این بند می‌باشند.

سامانه دریافت اطلاعات

بخشی از درگاه عملیات الکترونیک سازمان می‌باشد که دارنده اطلاعات از طریق آن نسبت به ارسال اطلاعات موضوع آیین‌نامه مذکور اقدام می‌نماید.

وظایف اشخاص دارنده اطلاعات

اشخاص دارنده اطلاعات موظفند اقلام اطلاعاتی را طبق بسته‌های اطلاعاتی، از طریق بسترهای تعیین شده، به شرح ساختار داده با رعایت مفاد آیین‌نامه مذکور در اختیار پایگاه اطلاعات سازمان قرار دهند.

بسته‌های اطلاعاتی شامل بسته‌های اطلاعات هویتی، معاملاتی، مالی، پولی، اعتباری، سرمایه‌ای، دارایی‌ها، اموال و املاک و همچنین نقل و انتقال آن‌ها می‌باشد. سایر اطلاعات فعالیت‌های اقتصادی حسب ضرورت با پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی و تصویب هیئت‌وزیران به موارد مزبور اضافه خواهد شد.

گفتنی است چنانچه اشخاص دارنده اطلاعات، اطلاعات خود را در اختیار پایگاه‌های اطلاعاتی سازمان قرار دهند، سایر اشخاص دارنده همان اطلاعات با تأیید سازمان، الزامی به ارائه مجدد اطلاعات مذکور در اجرای آیین‌نامه فوق نخواهند داشت.

اشخاص دارنده اطلاعات موظفند زمینه ارسال اطلاعات موضوع ماده مذکور را با هماهنگی سازمان امور مالیاتی کشور به یکی از روش‌های زیر حسب شرایط و زیرساخت‌های موجود فراهم آورند:

۱- پس از برقراری ارتباط بر خط با سامانه دریافت اطلاعات، اشخاص دارنده اطلاعات موظفند اطلاعات مذکور را از طریق سامانه موضوع آیین‌نامه فوق به صورت برخط و مستقیم برای سازمان ارسال نمایند.

۲- با توجه به حجم، اهمیت، طبقه‌بندی و ساختار فناوری اطلاعات، بنا به درخواست سازمان، ارسال اطلاعات به صورت مستقیم و از طریق خطوط امن و پرسرعت بر روی بسترهای مخابراتی انجام پذیرد.

۳- بسته‌های اطلاعاتی می‌بایستی به صورت کامل و بدون نیاز به استعلام از سوی سازمان (دستی یا سیستمی)، برای پایگاه اطلاعات هویتی، عملکردی و دارایی مؤدیان مالیاتی ارسال شود.

۴- ضمناً مادامی که ارتباط برخط بین سازمان و دارندگان اطلاعات فراهم نشده است، اشخاص مذکور موظفند اقلام اطلاعاتی را در قالب ساختار داده و به صورت لوح فشرده به سازمان تسلیم نمایند.

حد آستانه (حداقل رقم اطلاعات) متناسب با بسته‌های اطلاعاتی مربوط به شرح زیر می‌باشد:

بسته اطلاعاتی	نوع اطلاعات	حد آستانه	بازه زمانی تهیه بسته‌های اطلاعاتی
معاملاتی	خرید و فروش کالا	مجموع معاملات برای هر شخص در یک سال به میزان ۱/۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال و بیشتر	سالانه
	خرید و فروش خدمات	مجموع معاملات برای هر شخص در یک سال به میزان ۷۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال و بیشتر	سالانه
	قراردادهای مربوط به انجام معاملات و فعالیت‌های تجاری	کلیه قراردادها	سالانه

به صورت برخط و لحظه‌ای (مادامی که ارتباط برخط بین سازمان و گمرک جمهوری اسلامی ایران فراهم نشده است به صورت ماهانه)	واردات و صادرات با هر میزان ارزش	تجارت خارجی (واردات و صادرات کالاها و خدمات)	
سالانه	مجموع قراردادهای هر شخص با ارزش ۷۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال و بیشتر	عملیات بیمانکاری و هر گونه خدمات	
سالانه	کلیه معاملات بانک مرکزی و سایر بانک‌ها، مؤسسات مالی و اعتباری و صرافی‌ها با میزانی بیش از ۲۵۰۰۰ دلار و یا معادل آن در هر سال	خرید و فروش ارز (اعم از نقدی یا برات یا حواله‌ای)	معاملاتی
هر فصل	کلیه معاملات بانک مرکزی و سایر بانک‌ها، مؤسسات مالی و اعتباری و بورس کالا	خرید و فروش سکه و شمش طلا	
سالانه	کلیه بیمه‌نامه‌های صادره و خسارت‌های پرداختی	انواع بیمه‌نامه‌های صادره و خسارت‌های پرداختی	
هر فصل	کلیه بارنامه‌ها و صورت وضعیت‌های حمل و نقل بار و مسافر	بارنامه و صورت وضعیت حمل و نقل بار و مسافر	
سالانه	جمع گردش خرید یا فروش سالانه سهام یا سایر اوراق بهادار اشخاصی که به میزان یک میلیارد ریال و بیشتر باشد.	جمع گردش سالانه (دوره مالی) نقل و انتقال سهام و سایر اوراق بهادار	
سالانه	الف) اشخاص حقوقی: کل گردش حساب‌ها به استثنای حساب‌های اشخاص مشمول ماده (۲) قانون که توسط خزانه‌داری کل کشور افتتاح شده یا می‌شود	جمع گردش و مانده سالانه (دوره مالی) انواع حساب‌های ریالی و ارزی (سپرده‌های دیداری) نزد بانک‌ها و مؤسسات اعتباری	مالی، پولی، اعتباری و سرمایه‌ای
سالانه	ب) اشخاص حقیقی: جمع گردش بدهکار یا بستانکار کلیه حساب‌های اشخاص که در طی سال شمسی پنج میلیارد ریال (یا معادل ارزی این مبلغ) و بیشتر باشد.		

سالانه	الف) اشخاص حقوقی: جمع گردش و مانده کلیه سپرده‌ها و سود متعلق در پایان هر سال به استثنای حساب‌های اشخاص مشمول ماده (۲) قانون که توسط خزانه‌داری کل کشور افتتاح شده یا می‌شود.	جمع گردش و مانده سالانه (دوره مالی) انواع سپرده‌های غیر دیداری ریالی و ارزی و سود آن‌ها نزد بانک‌ها و مؤسسات اعتباری	مالی، پولی، اعتباری و سرمایه‌ای
سالانه	ب) اشخاص حقیقی: جمع گردش بدهکار یا بستانکار کلیه حساب‌های سپرده اشخاص که در طی سال شمسی پنج میلیارد ریال (یا معادل ارزی این مبلغ) و بیشتر باشد.	جمع گردش و مانده سالانه (دوره مالی) انواع حساب‌ها، سپرده‌ها و سود آن‌ها (سپرده‌های دیداری و غیر دیداری)، تسهیلات و تعهدات نزد بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری مادامی که از بانک مرکزی مجوز فعالیت اخذ ننموده‌اند	
سالانه	اطلاعات تمامی حساب‌ها، سپرده‌ها و تسهیلات و تعهدات اشخاص (حقیقی و حقوقی)	تسهیلات بانکی اعم از ارزی و ریالی در قالب کلیه عقود توسط بانک‌ها و مؤسسات اعتباری	
سالانه	الف) اشخاص حقوقی کلیه تسهیلات ریالی و ارزی به استثنای تسهیلات اعطایی به اشخاص مشمول ماده (۲) قانون	تسهیلات اعطایی اعم از ارزی و ریالی در قالب کلیه عقود توسط شرکت‌های واسپاری (لیزینگ)، انواع صندوق‌ها، تعاونی‌های اعتبار و سایر تأمین‌کنندگان مالی (فایناسرها)	
سالانه	ب) اشخاص حقیقی کلیه تسهیلات ریالی و ارزی که اصل مبلغ تسهیلات یا معادل ریالی آن ۵۰۰ میلیون ریال و بیشتر باشد.		
سالانه	کلیه تسهیلات ریالی و ارزی		
سالانه			
سالانه			

سالانه	کلیه تعهدات و معاملات با اشخاص حقیقی و حقوقی	کلیه تعهدات اعم از گشایش اعتبار اسنادی و تنزیل اعتبار اسنادی و خرید دین	
سالانه	مشخصات کلیه ضمانت نامه‌های صادره برای اشخاص حقیقی و حقوقی	ضمانت نامه‌ها و نظایر آن	
سالانه	اطلاعات کلیه املاک و انواع وسائط نقلیه (هوایی، دریایی، ریلی، جاده‌ای درون و برون شهری) و انواع ماشین‌آلات راه‌سازی و صنعتی و نقل و انتقال آن‌ها	اطلاعات دارایی‌ها، اموال و املاک و همچنین نقل و انتقال آن‌ها	دارایی‌ها، اموال و املاک و نقل و انتقال آن‌ها

چنانچه برای اقلام اطلاعاتی، آستانه تعیین شده است، ارسال اطلاعات برخط منوط به رسیدن اقلام اطلاعاتی به حد آستانه تعیین شده خواهد بود.

گفتنی است اقلام اطلاعاتی که فاقد حد آستانه می‌باشند می‌بایستی به صورت کامل و برخط ارسال شوند.

ضمناً منظور از خرید و فروش کالا و خدمات و واردات و صادرات، معاملات فی‌مابین اشخاص ثالث می‌باشد که اطلاعات آن را اشخاص دارنده اطلاعات در اختیار دارند.

سازمان مجاز است شاخص‌ها و حد آستانه آیین‌نامه مذکور را تا بهمن‌ماه هر سال برای اجراء در سال شمسی بعد، بازنگری و تعدیل نماید و در صورت موافقت وزیر امور اقتصادی و دارایی شاخص‌های تعدیل شده را به عنوان حد آستانه جدید اعلام کند. شاخص‌ها و آستانه‌های اعلام شده تا اعلام تغییرات جدید به قوت خود باقی خواهند بود.

سازمان می‌تواند حسب ضرورت بازه زمانی دریافت اطلاعات آیین‌نامه مذکور را برای هر یک از اشخاص دارنده اطلاعات یا تمامی آن‌ها، متناسب با نیاز اطلاعاتی خود، تغییر دهد.

ضمناً در شرایطی که تجمیع اطلاعات یا اعمال حد آستانه توسط مدیریت پایگاه‌های اطلاعاتی امکان‌پذیر نباشد، دارنده اصلی اطلاعات مکلف است کلیه اطلاعات را بدون در نظر گرفتن حد آستانه برای سازمان ارسال نماید.

شایان ذکر است دارندگان اطلاعات موظفند بسته‌های اطلاعاتی را حداکثر یک ماه و نیم پس از بازه زمانی مندرج در جدول موضوع ماده (۸) آیین‌نامه فوق تهیه و مطابق شیوه‌های تعیین شده در ماده (۷) آیین‌نامه مذکور برای سازمان ارسال نمایند.

جرانم

در صورتی که به دلیل در اختیار قرار ندادن اطلاعات توسط اشخاص دارنده اطلاعات حسب مقررات آیین‌نامه مذکور خسارت یا زیانی به دولت وارد شود، متخلف یا متخلفین علاوه بر مجازات‌های مقرر در قانون مسئول جبران خسارت وارده به دولت خواهند بود.

مسئولیت صحت، اعتبار و اصالت اطلاعات ارائه شده به سازمان با اشخاص دارنده اطلاعات می‌باشد. حسب ماده (۲۷۹) قانون هرگونه دسترسی غیرمجاز و سوءاستفاده از اطلاعات ثبت شده در پایگاه اطلاعات هویتی، عملکردی و دارایی مؤدیان مالیاتی در خصوص مسائلی غیر از فرآیند تشخیص و وصول درآمدهای مالیاتی یا افشای اطلاعات مزبور جرم است و مرتکب علاوه بر انفصال از خدمات دولتی و عمومی از دو تا پنج سال، به مجازات بیش از شش ماه تا دو سال حبس محکوم می‌شود. در خاتمه امید است تشریح تبصره مذکور بتواند در تعیین و تشخیص دقیق مالیات مودیان و جلب رضایت‌مندی آنان تاثیرگذار باشد.